

עדים שיבואו ויעידו עבורו, והם כופרים בכך, בשקר, וטוענים שאינם יודעים לו עדות, והרי הם חייבים [על כפירתם בהשבעתו], קרבן שבועת העדות — **אינה נהגת אלא** בעדים הראויין להעיד, שכפרו בשבועה בידיעת העדות.

והוינן בה, בדברי המשנה "ואינה נהגת אלא בראויין להעיד" — **למעוטי מאי?** והרי כבר ביארה המשנה ברישא את כל אלו הראויים להעיד ואת כל אלו שאינם ראויים להעיד.

רב פפא אמר: למעוטי מלך, שכשר לעדות, אך אינו מעיד מחמת כבוד המלכות. ובאה המשנה לומר שאם השביע אדם את המלך שיבוא להעיד עבורו, וכפר המלך, וטען בשקר שאינו יודע לו עדות, הרי הוא פטור מקרבן שבועת העדות.

רב אחא בר יעקב אמר: למעוטי מי שפסול לעדות מדרבנן, מחמת היותו "משחק בקוביא" [מהמר, שאינו גולן ממש], וכפר בהשבעה שהשביע אותו אדם להעיד עבורו, שהוא פטור מקרבן שבועת העדות, היות ומדרבנן הוא אינו ראוי להעיד.

ומוכיחה הגמרא: **והא משחק בקוביא** — מדאורייתא מיחזי חזי, ראוי הוא להעיד מן התורה, ורק רבנן הוא דפסלוהו להעיד. ובכל זאת לא קא חיילא עליה שבועה, לא חלה עליו שבועת העדות, מחמת היותו אינו ראוי לעדות מדרבנן.

ואם כן, הוא הדין בשבועת ביטוי, לא תחול השבועה על דבר שהוא אסור מדרבנן.

והוזרת השאלה: אם נאמר שלריש לקיש חצי שיעור אסור מדרבנן — הכיצד חלה

בשבועתו שאוסר עצמו באכילת פחות משיעור כזית הוא נאסר בפחות משיעור כזית.

או אפילו בסתם את שיעור איסור אכילתו בשבועתו, ולא פירש שנשבע על אכילת חצי שיעור.

טו-א **ואליבא דרבי יעקבא, דאמר:** אדם הנשבע שלא יאכל ולא פירש כמה — **אוסר עצמו** בשבועתו באכילת כל שהוא.

ומדובר כשאכל פחות משיעור, שעליו הוא אינו מושבע ועומד מהר סיני שלא לאוכלו, ולכן הועילה שבועתו.

[ורבי שמעון חולק, ופוטר, היות ולשיטתו איסור אכילה הוא מן התורה בכל שהוא, אפילו לעונש מלקות, ולא נאמרו השיעורים אלא ביחס לחיוב קרבן. ולדבריו, גם על פחות מכזית הוא מושבע ועומד מהר סיני שלא לאוכלו].

ואם נאמר שלפי ריש לקיש יש איסור מדרבנן לאכול חצי שיעור, תיקשי, כיצד לרבנן חלה שבועתו על פחות משיעור, והרי הוא מושבע ועומד מהר סיני לשמוע לדברי חכמים!

וכי תימא, כיון דאית ליה לדבר שהוא פחות משיעור היתר מן התורה לאוכלו, אין הוא נחשב מושבע ועומד עליו, למרות שיש עליו איסור מדרבנן, ולכן חלה שבועתו על פחות משיעור, וקא חייל חיוב קרבן שבועה.

אי אפשר לתרץ כך.

כי והתנן: **שבועת העדות** שמשביע אדם